LEGEA nr.40 din 21.03.2013 PENTRU COMPLETAREA CODULUI PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA nr.985-XV DIN 18 APRILIE 2002: OPORTUNITATEA ADOPTĂRII

Vitalie STATI

La 21.03.2013, Codul penal al Republicii Moldova a fost supus unor amendamente ca urmare a adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova a Legii Republicii Moldova pentru completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 [1]. La concret, Codul penal a fost completat cu art. 180^1 „Împiedicarea intenționată a activității mass-media sau intimidarea pentru critică" și cu art. 180^2 „Cenzura".

Art.180^1 CP RM are următorul conținut: „(1) Împiedicarea intenționată a activității mass-media sau a jurnalistului, precum şi intimidarea mass-media sau a jurnalistului pentru critică se pedepsesc cu amendă în mărime de la 150 la 300 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice pe un termen de până la 2 ani; (2) Aceleaşi acțiuni săvârşite cu folosirea situației de serviciu se pedepsesc cu amendă în mărime de la 300 la 500 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice pe un termen de până la 4 ani; (3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) şi (2): a) săvârşite cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei; b) săvârşite de două sau mai multe persoane; c) însoțite de sustragerea sau deteriorarea materialelor sau echipamentului jurnalistului în scopul împiedicării activității jurnalistice, se pedepsesc cu amendă în mărime de la 400 la 1000 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice pe un termen de până la 5 ani".

La rândul său, art.180^2 CP RM are conținutul următor: „(1) Denaturarea nejustificată a materialului jurnalistic sau interdicția nejustificată de a răspândi anumite informații, impusă de către conducerea mass-media publice, se pedepseşte cu amendă de la 300 la 500 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani; (2) Indicația funcționarului public sau a persoanei care exercită funcție de demnitate publică cu privire la activitatea editorială dată mass-media sau angajaților mass-media, precum şi orice altă formă de împiedicare a tirajării sau răspândirii informației se pedepsesc cu amendă de la 300 la 1000 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani".

Din nota informativă la proiectul de lege, care a stat la baza adoptării Legii din 21.03.2013 pentru completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002, aflăm următoarele: „Proiectul de lege are ca obiect sancționarea actelor de cenzură în mass-media publice,

precum şi sancţionarea actelor de imixtiune în activitatea editorială a mass-media din partea funcţionarilor publici sau persoanelor ce exercită funcţii de demnitate publică. În vederea evitării abuzurilor de această normă, alin.(1) art.180^2 CP RM nu se referă la actele de cenzură comise în mass-media private. Totuşi, alin.(2) al acestui articol se referă la indicaţiile date atât mass-media private, cât şi celor publice. Art.180^1 CP RM are scopul, pe de o parte, de a exclude intimidarea jurnaliştilor, şi, pe de altă parte, de a crea condiţii benefice jurnaliştilor pentru relatarea despre chestiuni de interes public. Instituirea protecţiei mass-media împotriva imixtiunii este necesară din cauza nivelului insuficient al respectării dreptului la libertatea de exprimare, comportamentul neadecvat al funcţionarilor publici şi de lipsa unor norme în acest sens în legislaţia în vigoare" [2].

Completarea Codului penal cu art. 180^1 şi 180^2 reprezintă o măsură congruentă adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova, la 23.04.2010, a Legii Republicii Moldova cu privire la libertatea de exprimare [2] şi are ca scop instituirea unor mecanisme, necesare garantării libertăţii de exprimare şi protecţiei împotriva cenzurii.

De altfel, definiţia noţiunii de cenzură din art.180^2 CP RM este preluată aproape cu fidelitate din art.2 al legii în cauză: „cenzură – denaturare nejustificată a materialului jurnalistic sau interzicere nejustificată de a răspândi anumite informaţii de către conducerea mass-media; orice manifestare a autorităţilor publice sau a persoanelor care exercită funcţii publice de ingerinţă în activitatea editorială a mass-media sau a angajaţilor acesteia ori de împiedicare a tirajării sau a răspândirii informaţiei".

În Legea cu privire la libertatea de exprimare pot fi identificate şi alte dispoziţii relevante. Acestea fie denotă oportunitatea adoptării art.180^1 şi 180^2 CP RM, fie contribuie la interpretarea acestor norme penale: statul garantează libertatea de exprimare a mass-media. Nimeni nu poate interzice sau împiedica mass-media să răspândească informaţii de interes public decât în condiţiile legii (alin.(1) art.4); independenţa editorială a mass-media este recunoscută şi garantată de lege. Cenzura este interzisă (alin.(1) art.5); se interzice ingerinţa în activitatea editorială a mass-media, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege. În cazul în care ingerinţa este prevăzută de lege, ea urmează a fi interpretată limitativ (alin.(2) art.5); nu constituie cenzură obligaţia impusă de instanţa de judecată prin hotărâre definitivă de a răspândi sau de a nu răspândi o informaţie, precum şi obligaţia impusă prin lege de a răspândi o anumită informaţie (alin.(4) art.5); cenzura în mass-media publică, precum şi împiedicarea ilegală intenţionată a activităţii mass-media, atrage răspundere penală (alin.(5) art.5).

Aceste prevederi urmează a fi coroborate cu altele, pe care le găsim în Codul audiovizualului al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Repub-

licii Moldova la 27.07.2006 [3]: radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova au dreptul să decidă liber asupra conținutului emisiunilor şi programelor lor, respectând principiul de pluralitate a opiniilor în conformitate cu cadrul juridic şi condițiile expuse în licența de emisie (alin.(1) art.8); cenzura de orice fel asupra comunicării audiovizuale este interzisă (alin.(2) art.8); independența editorială a radiodifuzorilor este recunoscută şi garantată prin lege (alin.(3) art.8); sunt interzise ingerințele de orice fel în conținutul, forma sau modalitățile de prezentare a elementelor serviciilor de programe din partea autorităților publice sau a oricăror alte persoane din afara instituției respective a audiovizualului (alin.(4) art.8); nu constituie ingerințe normele de reglementare emise de Consiliul Coordonator al Audiovizualului în aplicarea Codului audiovizualului şi cu respectarea dispozițiilor legale, precum şi a normelor privind drepturile omului, stabilite în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte (alin.(5) art.8); constrângerea autoritară (psihică), exercitarea presiunii prin intimidare a teleradiojurnaliştilor pentru a-i determina să încalce normele deontologice ale jurnalistului se pedepsesc conform legii (alin.(3) art.15).

Trebuie de menționat că toate aceste dispoziții ale Legii cu privire la libertatea de exprimare, precum şi ale Codului audiovizualului îşi au suportul în următoarele prevederi ale Constituției: oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum şi libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil (alin.(1) art.32 „Libertatea opiniei şi a exprimării"); autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice şi asupra problemelor de interes personal (alin.(2) art.34 „Dreptul la informație"); mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice (alin.(4) art.34); mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii (alin.(5) art.34).

În acest fel, ajungem la concluzia că scopul completării Codului penal cu art. 180^1 şi 180^2 constă în apărarea penală a relațiilor sociale cu privire la realizarea, în conformitate cu art.32 şi 34 ale Constituției, a libertății opiniei şi a exprimării, şi, respectiv, a dreptului la informație.

Referințe:

1. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2013, nr.91.
2. *Legea pentru completarea Codului penal al Republicii Moldova. Proiect* [Accesat 10.05.2013] Disponibil: http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/ LegislativId/1414/Default.aspx
2. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2010, nr.117-118.
3. *Ibidem,* 2006, nr.131-133.